

Informasjonsskriv fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Om vedtak og behandling av klagesaker etter sosialtjenesteloven § 26 refusjon i etterbetalte ytelser fra folketrygden

Kommunen (heretter Nav-kontoret) kan etter sosialtjenesteloven § 26 kreve refusjon for utbetalt sosialhjelp når en bruker får etterbetalt ytelser etter folketrygdloven.

Dette skrevet gir informasjon om:

- Hvordan vedtak om refusjon skal fattes
- Hvordan Nav-kontoret skal behandle klager på vedtak om refusjon
- Hvilke dokumenter og opplysninger som skal oversendes til statsforvalteren når klagen ikke tas til følge

Reglene om refusjon framgår av sosialtjenesteloven § 26. Saksbehandlingen er nærmere beskrevet i rundskrivet til loven, R35-00. Der vi viser til rundskriv er det dette rundskrivet vi viser til.

Vi viser også til saker behandlet av Sivilombudet. Aktuelle saker er særlig saksnummer 2002/1894, 2009/2874, 2019/2187 og 2022/5784. Sak 2002/1894, som ikke er å finne lenger på Sivilombudet.no, har vi lagt som vedlegg på hjemmesiden vår hvor dette skrevet ligger.

Statsforvalteren behandler klager på vedtak etter sosialtjenesteloven § 26.

SAKSGANGEN I SAKER OM REFUSJON I ETTERBETALT TRYGDEYTELSE

1. Melding om innvilget trygdeytelse og varsel om mulig refusjonsvedtak

Utgangspunktet er at Nav-kontoret får melding fra den statlige delen av Nav, om at tjenestemottaker har fått innvilget ytelser etter folketrygdloven. Nav-kontoret blir bedt om å sende inn refusjonskrav innen fristen.

Nav-kontoret skal varsle tjenestemottaker om mulig refusjonsvedtak. Varselet skal ivareta brukerens rett til å komme med synspunkter og momenter som kan ha betydning for saken, jf.35 punkt 4.26.2.3 og forvaltningsloven § 16. Varsel er ikke ivaretatt kun ved informasjon i tidligere vedtak om mulig refusjon.

Når fristen for tilbakemelding fra brukeren er gått ut, må Nav-kontoret fatte vedtak om refusjon.

2. Vedtak om refusjon må fattes innen treukersfristen

Det følger av folketrygdloven § 22-7 at en etterbetaling av trygdeytelser kan holdes tilbake i tre uker i påvente av et refusjonskrav. Det betyr at Nav-kontoret må ha fattet vedtak om refusjon før fristen på tre uker er gått ut.

Vedtaket om refusjon er et enkeltvedtak. Det betyr at vedtaket må begrunnes med og vise at vilkårene for refusjon er oppfylt. Dersom meldingen fra den statlige delen i Nav ikke gir nødvendige opplysninger om etterbetalingen, må Nav-kontoret ta kontakte på telefon 40 00 37 00 (NØS) og 41 33 84 01 (NØP).

3. Når kan det fattes vedtak om refusjon?

For å kunne kreve refusjon må sosialhjelpen være gitt som bidrag til **samme formål** og for **samme tidsrom** som den etterbetalte trygdeytelsen, se rundskriv punkt 4.26.2.1. Bestemmelsen innebærer en rett, men ingen plikt for Nav-kontoret til å kreve refusjon. Der betingelsene for refusjon er til stede, må Nav-kontoret foreta en konkret, individuell vurdering av tjenestemottakers situasjon før det fattes vedtak. I denne vurderingen skal Nav-kontoret ta hensyn til tjenestemottakers økonomiske situasjon. Nav-kontoret skal blant annet vurdere om krav om refusjon vil medføre at tjenestemottaker også i fremtiden vil være avhengig av økonomisk stønad eller om andre særlige forhold ved tjenestemottakers situasjon bør tillegges vekt slik at refusjonsadgangen helt eller delvis frafalles.

Samme formål

Samme formål betyr at Nav-kontoret må foreta en konkret vurdering av om formålet med den økonomiske stønaden og etterbetalingen er sammenfallende. I denne vurderingen må det avklares om den økonomiske stønaden er gitt for å dekke generelle utgifter til livsopphold eller for å dekke særlige utgifter.

Hjelp i en nødssituasjon:

Det kan ikke kreves refusjon for økonomisk stønad gitt som hjelp i nødssituasjoner. Slike situasjoner kjennetegnes ved at tjenestemottaker i utgangspunktet har nok penger. Så oppstår det «en nødssituasjon» som gjør at tjenestemottaker likevel ikke har penger, f.eks. at pengene er brukt opp, frastjålet eller mistet. Dersom det er innvilget stønad i en slik situasjon, er dette hjelp i en nødssituasjon som det ikke kan kreves refusjon for. Det er

situasjonen vedkommende var i som er avgjørende, ikke hva stønaden er brukt til.

Etterbetalte ytelser det ikke kan kreves refusjon i:

Det er ikke anledning til å kreve refusjon i ytelser som er ment å dekke ikke-økonomisk tap, som menerstatning. Det er heller ikke adgang til å kreve refusjon i en samboers etterbetaling.

Samme tidsrom

Samme tidsrom betyr at Nav-kontoret må foreta en konkret vurdering av hvilket tidsrom etterbetalingen gjelder for, og om tjenestemottaker har mottatt økonomisk stønad i denne perioden. Nav-kontoret må se hvert enkelt vedtak med stønadsperiode opp mot tilsvarende periode i etterbetalingen. «Samme tidsrom» bør som regel tolkes som samme måned. Hvis det i enkelte måneder er utbetalt mer sosialhjelp enn det vedkommende vil få etterbetalt i trygd, kan ikke det overskytende beløpet overføres til en måned der det er utbetalt mindre sosialhjelp enn etterbetalingen. Grunnen til dette er dersom etterbetalingen i en måned er mindre enn stønaden for samme måned, ville brukeren hatt behov for supplerende tilsvarende differansen.

Utgifter til strøm og innboforsikring

Arbeids- og velferdsdirektoratet har i eget brev til statsforvalterne lagt til grunn at strømavgifter kan legges til den måneden den er forbrukt. For innboforsikring som betales forskuddsvis, kan en forsikring for ett år fram deles på 12 og legges til grunn som en månedlig utgift. Tolkningsuttalelsen ligger som vedlegg til vårt informasjonsskriv på hjemmesiden vår.

Andre typer utgifter

For andre typer utgifter har Sivilombudet 16. desember 2019 (sak 2019/2187) behandlet en sak som blant annet gjelder hvilken måned utgiften skal føres på. Etter ombudets syn må spørsmålet om hvilket tidspunkt som skal legges til grunn, løses konsekvent for samme type utgift i den enkelte sak.

4. Hva må vedtaket om refusjon etter § 26 inneholde?

Vedtaket skal vise til reglene for refusjon, de faktiske opplysningene i saken og hva Nav-kontoret har lagt vekt på der Nav-kontoret kan bruke skjønn.

Når det gjelder beregningen av selve refusjonskravet må vedtaket eller vedlegg inneholde følgende opplysninger:

- Hvor mye tjenestemottaker har fått etterbetalt i trygdeytelse i perioden det kreves refusjon for. Det skal framgå beløp både før og etter skattetrekk og eventuelle andre trekk.
- En detaljert oversikt over sosialhjelpsutbetalingene for tilsvarende perioder og til hvilket formål sosialhjelpen er gitt.
- Det skal presiseres hvilke utbetalinger det kreves refusjon for.

Det betyr at Nav-kontoret i selve refusjonsvedtaket skal sette opp en oversikt måned for måned i etterbetalingsperioden. Oversikten kan for eksempel settes opp på følgende måte:

Måned	Brutto etterbetalt trygdeytelse	Skattetrekk	Evt. andre trekk	Netto etterbetalt trygdeytelse	Sosialhjelp gitt som bidrag	Kan kreves refundert
Januar	16 800,-	6 400,-	900,-	9 500,-	12 500,-	9 500,-
Februar	16 800,-	6 400,-	900,-	9 500,-	8 500,-	8 500,-
Sum refusjonskrav						18 000,-

En slik oversikt vil vise at det ikke kreves mer i refusjon enn det tjenestemottaker får netto etterbetalt for tilsvarende måned. Dersom det ikke framgår av oversikten hvilke formål stønad er gitt til, må det oppgis på annen måte i vedtaket. Det må også vises til vedtakene hvor stønaden det kreves refusjon for er innvilget. Vi viser til R35-00 punkt 4.26.2.4 hvor det står hva refusjonsvedtaket skal inneholde.

Der betingelsene for refusjon er til stede, må Nav-kontoret gjøre en konkret og individuell vurdering av om refusjonsadgangen helt eller delvis skal benyttes. Det står i § 26 at det «kan» tas refusjon. Det må derfor framgå av vedtaket hva Nav-kontoret har lagt vekt på i denne vurderingen.

Refusjonsvedtaket, med eventuelle vedlegg, skal opplyse om klageadgang og sendes til tjenestemottaker.

5. Er refundert beløp lavere enn kravet?

Nav-kontoret kan ha fått refundert et lavere beløp enn kravet i vedtaket. Nav-kontoret må da så raskt som mulig fatte nytt refusjonsvedtak med korrekt beløp. Refusjonsvedtaket må inneholde en oppstilling av kravet måned for måned.

Selv om Nav-kontoret har fått beløpet de har krevd, kan det være nødvendig å fatte nytt vedtak dersom det opprinnelige vedtaket ikke inneholder en

oppstilling av kravet måned for måned. En slik oppstilling er nødvendig for at tjenestemottaker skal kunne kontrollere at refusjonskravet er riktig.

Det nye vedtaket er omgjøring av det første vedtaket etter forvaltningsloven § 35 og skal inneholde opplysninger om at det kan påklages på vanlig måte.

Det nye vedtaket skal inneholde:

- en sammenstilling av faktisk etterbetalt trygdeytelse og sosialhjelp som det kan kreves refusjon for (se eksempel på oversikt over)
- beløpet Nav-kontoret har fått refundert

Sivilombudet har i sak 2022/5784 vurdert spørsmål som har betydning for Nav-kontorets saksbehandling i slike tilfeller.

6. Klage på vedtak om refusjon

For klage på vedtak etter sosialtjenesteloven, gjelder reglene i forvaltningsloven kapittel 6 om klage og omgjøring. Vi oppfordrer også til å lese i rundskrivet om § 47 Klage over kommunens vedtak.

Den som ønsker å klage på et vedtak, har rett til å få hjelp fra Nav-kontoret til å skrive klagen. Hvis klagen er muntlig, skal Nav-kontoret skrive den ned.

Nav-kontoret skal vurdere om det er opplysninger i klagen som gir grunn til å endre vedtaket. Alle forhold som det klages på skal Nav-kontoret ta stilling til.

Dersom Nav-kontoret gir fullt medhold i klagen, skal Nav-kontoret utbetale refusjonsbeløpet og klagebehandlingen avsluttes. Dersom Nav-kontoret konkluderer med at klager ikke får fullt medhold, skal Nav-kontorets behandling av klagen og alle nødvendige dokumenter sendes til Statsforvalteren. Klager skal ha kopi av Nav-kontorets behandling av klagen og dokumentlisten som viser hvilke dokumenter som er vedlagt saken til Statsforvalteren.

For å behandle klagen trenger vi:

- Vedtak og informasjon om trygdeytelsen, hvor det framgår ytelsen(e) tjenestemottaker er innvilget, med satser og skattetrekk og når vedtaket om etterbetaling av trygdeytelsen er fattet.
- Meldingen Nav-kontoret har mottatt fra Nav Økonomi stønad om når treukersfristen etter folketrygdloven § 22-7 starter og/eller når refusjonskravet må være fremmet.

- Forhåndsvarselet som ble sendt tjenestemottaker, se punkt 1 i dette informasjonsskrivet.
- Refusjonsvedtaket, som gir oversikt over etterbetaling (brutto, skattetrekk, evt. andre trekk og netto), sammenholdt måned for måned med sosialhjelpsstønad for samme måned. Se forslag til tabell over.
- Vedtakene etter sosialtjenesteloven hvor stønaden som kreves refundert er innvilget.
- Oversikt over sosialhjelpsutbetalingene (reskontro) som viser til hvilke formål det er utbetalt stønad, tidsrommet stønaden gjelder for og tidspunktet for utbetalingen.
- Kopi av klagen i sin helhet, også eventuelle andre brev/vedlegg fra klager som har betydning for saken.
- Nav-kontorets behandling av klagen, hvor det er tatt stilling til alle punktene i klagen.
- Dokumentasjon som viser hvilke beløp Nav-kontoret har fått refundert.